

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kyckling, Erja

Title: Kielitietoisella otteella kiinni perustaitoihin ja ammatillisuuteen

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kieliverkosto ja kirjoittaja, 2019

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Kyckling, E. (2019). Kielitietoisella otteella kiinni perustaitoihin ja ammatillisuuteen. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(4). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2019/kielitietoisella-otteella-kiinni-perustaitoihin-ja-ammattillisuuteen>

Kielitietoisella otteella kiinni perustaitoihin ja ammatillisuuteen

Julkaistu: 16. toukokuuta 2019 | Kirjoittanut: Erja Kyckling

Kevät on jo pitkällä, ja Kieliverkostossa on ehditty nauttimaan kielitietoisien ammattikoulutuksen teemavuoden antimista. Vuosittainen, jo 10. Kieliparlamentti pidettiin torstaina 11.4.2019 Helsingissä. Paikalla oli lähes 70 opetushallinnon, työelämän ja järjestöjen edustajaa, koulutuksen tarjoajaa, opettajaa ja tutkijaa. Parlamentin keskusteluiden pohjalta julkaistiin kannanotto sekä [suomeksi \(https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/kieliparlamentti-2019-ammattillisen-koulutuksen-kielitietoisuuden-kehittamiseksi-tarvitaan-laajaa-yhteistyota\)](https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/kieliparlamentti-2019-ammattillisen-koulutuksen-kielitietoisuuden-kehittamiseksi-tarvitaan-laajaa-yhteistyota) että [ruotsiksi \(https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/sprakparlamentet-2019-ett-vittgaende-samarbete-behovs-for-att-utveckla-sprakmedvetenheten-inom-yrkesutbildningen\)](https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/sprakparlamentet-2019-ett-vittgaende-samarbete-behovs-for-att-utveckla-sprakmedvetenheten-inom-yrkesutbildningen). Kieliverkosto jatkaa vuoden 2019 aikana työtä kielitietoisien ammattikoulutuksen parissa ja pyrkii saamaan keskusteluun mukaan myös ammatillisen opettajakoulutuksen ja tätä kautta ammattiaineiden opettajia ja työelämän edustajia.

Parlamentin keskusteluissa kävi ilmi, että kielitietoisuus on vielä aika vieras käsite ammatillisen koulutuksen kentällä. Jatkossa tarvitaan kieltenopettajien, ammattiaineiden opettajien, työpaikkaohjaajien ja työelämän edustajien yhteisiä neuvotteluja, jotta koulutusta voidaan kehittää kielitietoisempaan – ja siten parempaan – suuntaan. Huoli ammatillisen toisen asteen opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksista on suuri. Monella voi olla haasteita jo perustaidoissa, kuten luku- ja kirjoitustaidossa.

Keskustelu perustaidoista koskettaa myös aikuisia maahanmuuttajia. Kieliverkosto osallistui 6.5. Jyväskylän yliopiston koordinoiman [Perustaidot haltuun -hankkeen \(https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/perustaidot-haltuun-hanke\)](https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/perustaidot-haltuun-hanke) täydennyskoulutusosuuksen loppuseminaariin. Perustaidot haltuun -hankkeessa luodaan verkkopohjaista täydennyskoulutusmallia aikuisten maahanmuuttajien opettajille ja ohjaajille. Hankkeessa keskitytään perustaitoihin ja niiden opettamiseen. Perustaidoiksi määritellään luku- ja kirjoitustaito, matemaattiset taidot, opiskelutaidot sekä tietotekniset taidot.

Seminaarissa keskusteltiin laajasti perustaidoista ja niiden riittävästä osaamisesta, (kielen)oppimisesta ja opettamisesta. Aloituspuheenvuorossaan professori Mirja Tarnanen (JY) tarkasteli perustaitoja rinnakkain tulevaisuustaitojen (esim. kriittinen ajattelu, vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ongelmanratkaisutaidot, luovuus; ks. Binkley ym. 2012) kanssa: miten niitä voisi opettaa toisiaan tukien? Yhteiskunta vaatii kuitenkin kaikilta jäseniltään elinikäistä oppimista ja jatkuvaa kehittymistä.

On myös tärkeää neuvotella siitä, mitä perustaidoilla tarkoitetaan ja miten ne kehittyvät. Osittain yksilön perustaidot ovat kehollisia ja kokemuksen kartuttamia. Perustaitojen riittävyys voi ilmetä ja vaihdella toimintaympäristöstä ja tilanteesta riippuen. Ne vaikuttavat yksilön työllistymiseen ja kuulumisen tunteeseen. Jos haluat saada suuntaa antavan käsityksen siitä, millaisia perustaitoja yhteiskunnan arjessa toimimisessa tarvitaan, käy tekemässä TAIKOJA-koordinointihankkeen perustaitotesti (<http://www.perustaitotesti.fi/>).

Seminaari muistutti, että vaikka luokahuoneissa keskityttäisiin perustaitojen oppimiseen, oppijat ovat kokonaisia – mieleen jäi erään osallistujan kertomus opiskelijoistaan, joista eräs lähti ryhmän yhteisellä retkellä innokkaasti lämmittämään saunaa, toinen paljastui ihanteelliseksi suurtaloukokiksi organisointitaitoineen. Voisikin toisinaan olla paikallaan pohtia luokassa opettajien ja opiskelijoiden käsityksiä opetuksesta, oppimisesta ja rooleista: onko esimerkiksi luokahuone opettajan valtakunta, jossa opitaan vain suomea vai onko siellä mahdollisuuksia näyttää omaa osaamistaan laajasti?

Sekä Kieliparlamentin että Perustaidot haltuun -seminaarin keskusteluiden pohjalta voidaan myös kysyä, millaisin perustein koulutusta kehitetään. Maahanmuuttajakoulutusta ja ammatillista koulutusta kehitetään monesti työelämälähtöisesti. Se ei saisi kuitenkaan tarkoittaa esimerkiksi yleissivistävien sisältöjen unohtamista. Opiskelijoilla on oikeus saada koulutuksesta valmiuksia kokonaisvaltaiseen kehittymiseensä ja arjessa toimimiseen.

Tämä toukokuun 2019 *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* -verkkolehden avoin numero tarjoaa monenlaisia näkökulmia opetuksen kehittämiseen kieli- ja kulttuuritietoisempaan suuntaan. Numeron avaa Seija Mikkosen artikkeli, jota varten on haastateltu Selkokeskuksen kehittämispäällikkö Leealaura Leskelää ja jossa esitellään vasta ilmestynyttä *Selkokieli – Saavutettavan kielen opas* -teosta. Selkokielellä on paikkansa yhteiskunnassa, sillä kaikilla tulee olla oikeus saada tietoa itselleen ymmärrettävällä tavalla. Verkkolehden toisessa artikkelissa Johanna Heimonen kuvaa kulttuuritehtäväkokonaisuutta, jota on käytetty opettajien täydennyskoulutuksissa ja jonka tavoitteena on lisätä sekä opettajien että opiskelijoiden kulttuuritietoisuutta. Tehtävän käytöstä on saatu hyviä kokemuksia.

Myös Kieliverkoston kielitietoisuuden ammattikoulutuksen teemavuosi näkyy tässä verkkolehden numerossa. Kaksi seuraavaa artikkelia kuvaavat kielenopetuksen ja ammattiaineiden integrointia sosiaali- ja terveysalalla. Liisa Suomela esittelee Svenska nu:n ja Suomen Punaisen Ristin yhteistyössä kehittämää ruotsinkielistä ensiapukoulutusta. Tämän jälkeen Sari Myreén kuvaa artikkelissaan sitä, miten Laurea ammattikorkeakoulussa on kehitetty eri toimijoiden kanssa yhteistyössä englanninkielistä infektioita käsittelevää opetusmateriaalia sekä alaa

opiskeleville että jo kentällä oleville sairaanhoitajille. Suomelan ja Myrénin artikkelit osoittavat, että monipuolisen ammatillisen kielitaidon kehittäminen on erittäin tärkeää potilaan ammattitaitoisin kohtaamisen ja hyvän hoidon takaamiseksi.

Kolmessa viimeisessä artikkelissa esitellään korkeakouluissa tehtävää kielten ja viestinnän opetuksen kehittämistyötä. Isabella Fröjdman ja Katja Peltola kuvaavat artikkelissaan *Blended learning på kurser i nybörjarsvenska*, miten erilaisia oppimisympäristöjä eli esimerkiksi verkko- ja luokkahuoneopetusta voidaan luontevasti yhdistää. Tähän artikkeliin kannattaa tutustua myös, jos olet ilmaisen ruotsin kurssin tarpeessa! Tämän jälkeen Jenny Tarvainen esittelee fraseologista otetta kielenopetuksessa eli sitä, miten korpustutkimuksella voidaan päästä kiinni kielen tyyppillisiin ilmauksiin ja miten kielenoppijat voivat tätä kautta oppia käyttämään kieltä idiomaattisemmin. Lehden viimeisessä artikkelissa Tarmo Ahvenainen esittelee ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen kehittämistä. Vaikka malleja organisaatioihin ja opetuksen järjestämiseen on monia, ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetusta viedään eteenpäin vahvasti yhteistyössä.

Antoisia lukuhetkiä kevään viimeisen verkkolehden parissa!

Kirjoittaja on Kieliverkoston koordinaattori.

Kirjallisuus

Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M. & Rumble, M. (2011). Defining Twenty-First Century Skills. Teoksessa Patrick Griffin, Barry McGaw & Esther Care (toim.), *Assessment and Teaching of 21st Century Skills*, 17–66. Dordrecht: Springer.

Artikkeliin viittaaminen

Kyckling, E. (2019). Kielitietoisella otteella kiinni perustaitoihin ja ammatillisuuteen. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(4). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2019/kielitietoisella-otteella-kiinni-perustaitoihin-ja-ammattillisuuteen> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2019/kielitietoisella-otteella-kiinni-perustaitoihin-ja-ammattillisuuteen>)